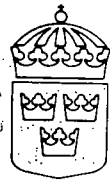

Socialutskottets betänkande

1988/89:SoU28

Anslag till forskning om amalgam och andra dentalmaterial

1988/89
SoU28

Sammanfattning

Utskottet behandlar i betänkandet fem motionsyrkanden (m, fp, c, mp) om forskningen kring amalgam. Utskottet erinrar om de uttalanden som riksdagen gjorde hösten 1988 om att ett av professor emeritus Lars Friberg utarbetat tvärsektorielt forskningsprogram vad gäller amalgam, och dess påverkan på hälsan bör genomföras och att åtgärder bör vidtas så att erforderlig forskning på området säkerställs. Utskottet uttalar med anledning av de nu aktuella motionerna att utskottet förutsätter att utrymme för genomförande av forskningsprogrammet fr.o.m. budgetåret 1990/91 skall kunna säkerställas genom ordinarie anslag. För att genomförandet av programmet i enlighet med riksdagens intentioner skall kunna påbörjas i rimlig omfattning redan under budgetåret 1989/90 erfordras däremot enligt utskottet ett nytt anslag. Mot bakgrund av det anförda föreslår utskottet att riksdagen under femte huvudtiteln (socialdepartementet) till Forskning om amalgam och andra dentalmaterial bör anvisa ett reservationsanslag på 3 milj.kr. Från anslaget bör enligt utskottets mening kunna utgå anslag till såväl forskning om amalgamets inverkan på hälsan som forskningen om ersättningsmaterial.

Motioner

1988/89:So420 av Gullan Lindblad och Birger Hagård (båda m) vari yrkas

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att det forskningsprogram som upprättats av socialstyrelsen och LEK-utredningen omgående får påbörjas och att detta finansieras genom prioriteringar inom ramen för befintliga resurser.

1988/89:So519 av Sigge Godin m.fl. (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om vikten av att en intensiv forskning bedrivs om andra fyllnadsmaterial än amalgam.

Motiveringen återfinns i motion 1988/89:Sf344.

1988/89:So526 av Birger Schlaug m.fl. (mp) vari yrkas

3. att riksdagen hos regeringen begär att socialstyrelsen får i uppdrag att intensifiera utvecklingen av ofarliga alternativ som tandbehandlingsmaterial och att 11 milj.kr. under en treårsperiod ställs till förfogande.

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om redovisning av pågående forskningsprojekt och beviljade forskningsmedel angående amalgamets skadeverkningar.

1988/89:So542 av Bertil Persson (m) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförs om att användningen av amalgam bör reduceras och forskningen kring ersättningsmaterial intensifieras.

Motiveringen återfinns i motion 1988/89:Sf373.

Utskottet

Bakgrund

Tidigare utredningar m.m.

Regeringen uppdrog år 1984 åt socialstyrelsen att utreda vissa frågor rörande tandersättningsmaterial.

Socialstyrelsen redovisade i början av år 1986 regeringsuppdraget i rapporten (*Ds S 1986:2 Kontroll och tillsyn av dentala material*). I rapporten lämnades en redogörelse för forskningsprojekt och behov av ytterligare forskning på området. Som svar på en enkät från socialstyrelsen framhöll odontologiska och medicinska fakulteterna som en angelägen uppgift forskning rörande effekten på centrala nervsystemet av dentala amalgam och från dessa frisatt kvicksilver. Det framhölls också att studier rörande frekvensen av biverkningar av dentala material är angelägen. Enligt institutionerna krävde detta förbättrade diagnostiska kriterier för att man skall kunna avgränsa de rena materialeffekterna (rapporten s. 133 f.).

I socialstyrelsens nämnda rapport underströks vikten av ett tvärvetenskapligt samarbete mellan forskare från olika discipliner. Större uppmärksamhet borde, enligt socialstyrelsen, ägnas de icke-metalliska materialen och speciellt kompositmaterialen som alternativ till dentala amalgam. Forskning rörande generella effekter av långtidsexponering för dentala material var ett viktigt område som borde uppmärksammas. Socialstyrelsen framhöll som angeläget att frekvensen biverkningar av dentala material blir kartlagd samt att graden av allvar hos sådana biverkningar utvärderas. Detta förutsatte en adekvat diagnostik av de aktuella bieffekterna. För att kunna fastställa eventuella samband mellan patientens symtom och dentala material behövde förbättrade diagnostiska kriterier utvecklas. Vikten av en samordning beträffande den kliniskt-epidemiologiska forskningen inom området underströks. I samband med en utvärdering av biverkningar från dentala material borde, enligt socialstyrelsen, inte enbart patientens utan även tandvårdspersonalens reaktioner beaktas (rapporten s. 137 f.). I rapporten lämnades förslag till såväl produkt- som biverkningsregister.

I slutet av 1985 tillsatte socialstyrelsen en särskild från styrelsen fristående expertgrupp, den s.k. *LEK-utredningen*, med uppgift att utreda eventuella risker vid lågdosexponering av kvicksilver. I arbetsgruppen ingick ett antal

professorer under ordförandeskap av professor Per-Olov Lundberg vid Akademiska sjukhuset i Uppsala. Tandvårdskadeförbundet, som särskilt engagerat sig för patienter med symtom från tandfyllningar, var representerat i gruppen. De frågor som expertgruppen särskilt skulle belysa var om kvicksilver från amalgam kan orsaka kvicksilverförgiftning eller kvicksilverallergi och om det finns fall där det kan bevisas förgiftning eller allergi där ett utbyte av amalgam medfört förbättringar. Expertgruppen skulle också belysa de risker som användning av amalgam kan medföra för tandvårdspersonalen. Expertgruppen avgav i maj 1987 rapporten *Kvicksilver/amalgam hälsorisker (Socialstyrelsen redovisar 1987:10)*. I rapporten behandlas bl.a. behovet av forskning. LEK-utredningen pekade på följande fem studier, som enligt gruppen kan anses vara speciellt angelägna.

- Studier rörande samband mellan allmänt hälsotillstånd och amalgam
- Studier rörande missbildningar och amalgam
- Prospektiv studie över symtomändring i samband med avlägsnande av amalgam
- Kohortundersökning av tandvårdens personal
- Fortsatta studier över frisättning av kvicksilver från amalgam

Någon prioriteringsordning angavs inte för de fem olika forskningsprojekten. Utöver dessa nämndes också ett antal övriga studier, som expertgruppen även ansåg borde bli genomförda.

Expertgruppens rapport har remissbehandlats. Flertalet remissinstanser underströk vikten av att ytterligare forskning kommer till stånd.

Socialstyrelsen uppdrog genom beslut i februari 1988 åt före chefen för statens miljömedicinska laboratorium, professor emeritus Lars Friberg, att utarbeta ett *tvärsektorielt forskningsprogram* vad gäller kvicksilver från amalgam och dess påverkan på hälsan. Inom ramen för arbetet med forskningsprogrammet har pågående forskning inventerats. Uppgifter har även inhämtats från berörda forskningsorgan om intresse och möjligheter att medverka i ett utvidgat forskningsprogram.

Vid inventeringen har sammanlagt drygt 20-talet pågående projekt redovisats från ett tiotal forskargrupper. Det har kommit in intresseanmälningar för drygt 50 olika projekt från ett 40-tal forskargrupper. Pågående eller planerade projekt berör samtliga de områden som LEK-utredningen och remissinstanserna rekommenderat. Endast mycket begränsade resurser kommer från statliga forskningsråd. Medicinska forskningsrådet (MFR), arbetsmiljöfonden (AMF), naturvetenskapliga forskningsrådet (NFR) och naturvårdsverkets forskningsnämnd (SNV) stöder några projekt. Övrig forskning sker med interna medel och i ett par fall med stöd av landsting. Som regel är pågående projekt ännu inte finansierade mer än delvis.

Det har konstaterats att intresset bland allmänheten och forskare för forskningsprogrammet är betydande och att kompetens finns inom skilda discipliner. Tyngdpunkten ligger vid medicinska och odontologiska fakulteter. Inom medicinsk fakultet finns intresse och resurser inom yrkesmedicin, hygien-miljö-medicin, allmän medicin, endokrinologi, immunologi och toxikologi. Vid institutet för miljömedicin (IMM), arbetsmiljöinstitutet och livsmedelsverket finns pågående projekt och intresse för ytterligare medver-

kan. Det framhålls bl.a. som angeläget att få till stånd en samverkan mellan forskning rörande oorganiskt kvicksilver resp. metylkvicksilver.

Målsättningen för forskningsprogrammet är att genom forskning och andra insatser öka kunskaperna angående möjliga hälsorisker till följd av lågdosexponering för kvicksilver. Det har därvid ansetts vara av särskild vikt att beakta de risker som särskilt känsliga individer kan utsättas för. För att genomföra programmet erfordras toxikologiska, odontologiska, epidemiologiska och kliniska undersökningar. Såväl sådana grupper som upplever besvär som andra bör studeras. Genom en tvärspektoriell ansats kan inte enbart kvicksilveraspekten utan också flera beteendevetenskapliga aspekter belysas. Det bör vidare undersökas i vilken utsträckning studier av yrkesexponerade, t.ex. tandvårdspersonal, kan utnyttjas vid bedömning av risker för befolkningen i övrigt.

Professor Friberg har föreslagit att 16 milj. kr. fördelade på fyra år anslås för forskningsprogrammet.

Socialstyrelsen har tillsammans med ett antal forskningsmedelsbeviljande organ granskat programmet. Det har därvid konstaterats att merparten av föreslagna forskningsprojekt faller inom medicinska forskningsrådets (MFR) ansvarsområde. Socialstyrelsen har därefter i en framställan till regeringen föreslagit att MFR får ett särskilt uppdrag att på basis av det framtagna forskningsprogrammet initiera och samordna forskningsinsatserna vad gäller hälsoeffekter av amalgam. Det anförs att MFR inte enbart bör granska inkomna forskningsansökningar utan även aktivt bör medverka till att forskningsprojekten får en lämplig kvalitets- och kompetensnivå. MFR bör även samordna forskning på området som finansieras av andra forskningsråd. Arbetet med ett sådant forskningsprogram bör, enligt styrelsen, bedrivas så att forskningsanslag kan bli tillgängliga redan under budgetåret 1989/90.

Socialstyrelsen tog inte ställning till kostnadsberäkningarna i det redovisade forskningsprogrammet utan föreslog i stället att MFR beviljas särskilda medel för programmet. Styrelsen ansåg därvid att medelstillelningen i första hand bör omfatta en treårsperiod.

Svensk odontologisk forskning har, när det gäller alternativa tandfyllnads-material, främst satsat på klinisk utvärdering av befintliga material och förbättringar av det kliniska handhavandet. Den rena materialutvecklingen, som kräver stora resurser, sker i huvudsak vid stora utländska företag.

Det bedrivs ett intensifierat forskningssamarbete beträffande biologiska effekter av dentala material inom skilda discipliner, främst mellan medicin och odontologi. Som exempel kan nämnas att ett antal kliniker vid Karolinska institutet och Huddinge sjukhus samarbetar för att nå en säkrare diagnos när det gäller biverkningar av samtliga typer av dentala material. Vid stiftelsen Centrum för Dentalteknik och Biomaterial (CDB) i Huddinge finns ett tvärvetenskapligt sammansatt forskarlag vars verksamhet expanderar kraftigt. CDB utvecklar bl.a. ett nytt tandfyllnads-material. Stiftelsen har Karolinska institutet och Stockholms läns landsting som huvudmän.

Utskottet behandlade senast i betänkandet 1988/89:SoU7 olika frågor om skadeverkningar av amalgam. I syfte att få de då aktuella frågorna särskilt belysta höll utskottet en offentlig utfrågning i ämnet. Vad som därvid framkom redovisas i det nämnda betänkandet.

Såvitt avser forskningen om amalgam konstaterade utskottet att det pågår forskning över ett brett fält i syfte att nå klarhet angående amalgamets skadeverkningar och finna användbara alternativa material. Utskottet anförde att utskottet med tillfredsställelse noterade att ett tvärsektoriellt forskningsprogram angående kvicksilver i amalgam utarbetats efter initiativ från socialstyrelsen. Målsättningen för forskningsprogrammet är att genom forskning och andra insatser öka kunskaperna angående möjliga hälsorisker till följd av lågdosexponering för kvicksilver. Utskottet ansåg det viktigt att det framtagna programmet genomförs. Utskottet underströk att det för detta krävs en bred forskning som omfattar såväl odontologisk, epidemiologisk, klinisk och toxikologisk forskning som materialutveckling. Ytterligare kunskaper krävs, anförde utskottet vidare, bl.a. när det gäller frågan om mängden kvicksilver som avges och upptas från fyllningar och riskerna härmed. Utskottet fann det också angeläget att det utreds vilka som kan antas vara särskilt känsliga för amalgam och således ingår i en riskgrupp. Patienter som har symtom som de sätter i samband med amalgamfyllningar bör, anförde utskottet, följas upp på ett vetenskapligt sätt, och de reaktioner som uppkommer när fyllningarna tas bort bör analyseras närmare. Utskottet ansåg det vara en angelägen uppgift för forskningen att ytterligare utreda i vad mån tandvårdspersonalens kontakt med amalgam kan medföra hälsorisker. Arbetarskyddsstyrelsen och institutet för arbetsmiljöforskning ansågs ha ett ansvar för att yrkesriskerna utreds och forskningen följs upp.

Utskottet betonade att de av utskottet påtalade satsningarna självfallet inte får innebära att annan viktig medicinsk och odontologisk forskning ställs utan resurser. Utrymmet får, anförde utskottet, inte minska för exempelvis den framgångsrika utvecklingen av och forskningen kring förebyggande tandhälsovård.

När det gäller den rena utvecklingen av nya tandfyllnadsmaterial konstaterade utskottet att det mycket omfattande och kostnadskrävande arbetet att finna nya ändamålsenliga material huvudsakligen bedrivs inom stora utländska koncerner, ett förhållande som självfallet medför en begränsning i möjligheterna att inom Sverige utveckla nya tandfyllnadsmaterial. Lika fullt ansåg utskottet det ytterst angeläget att ansträngningarna att finna nya material ökar. Utskottet såg därför positivt på att materialutvecklingen sker även inom landet, såsom vid Centrum för Dentalteknik och Biomaterial. Utskottet underströk vikten av att nya material genomgår grundliga undersökningar som även omfattar toxikologiska och biologiska tester och uttalade att en sådan forskning bör ges hög prioritet. Sverige bör, anfördes det också, även i internationella sammanhang verka för att alternativa material utvecklas.

Utskottet hänvisade till socialstyrelsens förslag att det borde uppdras åt MFR att på basis av det framtagna forskningsprogrammet initiera och

samordna forskningsinsatserna vad gäller hälsoeffekter av amalgam och till förslaget att MFR skulle beviljas särskilda medel för forskningsprogrammet. I anslutning därtill uttalade utskottet att det ankommer på behöriga myndigheter, såsom i första hand MFR, att prioritera och bedöma vilka forskningsprojekt som skall beviljas nya eller fortsatta medel. Utskottet ansåg att åtgärder bör vidtas så att erforderlig forskning på området säkerställs. Enligt utskottets mening borde regeringen ägna frågan om de aktuella forskningsinsatserna särskild uppmärksamhet vid beredningen inom regeringskansliet.

Utskottet uttalade också att forskningen i hög grad skulle vara betjänt av ett register över rapporterade biverkningar av tandersättningsmaterial. Även införandet av ett produktregister ansågs betydelsefullt. Utskottet markerade avslutningsvis starkt intresset av en skyndsam beredning inom regeringskansliet av det förslag som lagts i ämnet.

Vad utskottet anfört om behovet av produktutveckling samt forskning för att öka kunskaperna om hälsorisker med amalgam föreslogs riksdagen ge regeringen till känna. Riksdagen följde utskottet (RD 1988/89:41, rskr. 42)

Utvecklingen efter riksdagens beslut hösten 1988

Som framgått av det föregående överlämnade socialstyrelsen professor Fribergs utredning till regeringen (socialdepartementet) och föreslog att MFR skulle få i uppdrag att initiera och samordna forskningsinsatserna enligt professor Fribergs program samt att särskilda medel skulle anvisas för ändamålet.

Socialdepartementet överlämnade i sin tur ärendet till utbildningsdepartementet. Regeringen beslöt i januari 1989 att utredningen liksom för övrigt riksdagsskrivelsen med anledning av socialutskottets betänkande (rskr. 1988/89:42) skulle överlämnas till MFR för den åtgärd vartill rådet, med beaktande av vad socialutskottet anfört, fann anledning. I 1989 års budgetproposition föreslogs inte några extra resurser för ändamålet.

MFR beslutade i februari 1989 att genom omprioriteringar i budgeten avsätta 1 milj.kr. för forskning om amalgam och hälsa. Samtidigt beslutade man att gå ut med ett extraordinärt ansökningsförfarande för sådan forskning per den 15 mars 1989. Efter ansökningstidens utgång hade ansökningar för 3-4 milj.kr. kommit in. Vid ett sammanträde den 11 maj 1989 beslutade MFR att fördela 1 milj.kr. på tolv olika forskningsprojekt. Detta motsvarade ungefär vad som MFR bedömde förelåg i form av vetenskapligt underbyggda forskningsansökningar efter ansökningstidens utgång. MFR tillsatte även en styrgrupp för forskningsprogrammet om amalgam. Dess uppgift är att följa forskningen inom området och föreslå ytterligare initiativ inom programmet.

Eftersom förutsättningen enligt riksdagens och socialutskottets beslut var att amalgamsatsningarna inte skulle innebära att annan viktig medicinsk och odontologisk forskning ställdes utan resurser har MFR inte ansett sig kunna frigöra ytterligare medel genom omprioriteringar. Om däremot nya resurser skulle anslås för amalgamforskningen har MFR under hand uppgivit att man

räknar med att genom uppsökande verksamhet under hösten 1989 kunna initiera vetenskapligt underbyggda projekt på ytterligare 2–3 milj. kr. Forskningsprojekten skulle kunna påbörjas per den 1 januari 1990. Med de begränsade medel som man genom omprioriteringar kunnat frigöra har man emellertid inte ansett sig böra ta några sådana initiativ.

Utbildningsministern erinrade i ett *frågesvar i riksdagen* den 21 april 1989 (RD 1988/89:101) om att den svenska forskningspolitiken – utöver stödet till grundforskningen – innebär att sektorsansvariga organ av skilda slag skall ansvara för att erforderliga resurser ställs till förfogande för forskning och utvecklingsarbete av betydelse för verksamheten inom resp. sektor. Han erinrade även om det inom det statliga området satsas avsevärda belopp på utvecklingen av olika sektorer. Vad gäller tandvården anförde utbildningsministern att denna i stor utsträckning bedrivs i landstingskommunal regi. När det gäller forsknings- och utvecklingsinsatser inom detta område är det därför, anförde utbildningsministern i sitt svar, naturligt att landstingen tar ett betydligt större ansvar än för närvarande. Han framhöll även att socialutskottet får anses ha ett visst ansvar inom det aktuella området och noterade att socialutskottet vid sin behandling av frågan i höstas inte bedömde frågan så viktigt att utskottet var berett att anvisa medel för forskningsinsatser.

Utbildningsutskottet har under våren 1989 behandlat en motion som berör forskningen om amalgam (1988/89:UbU25). I motion 1988/89:Ub768 av Jan Hyttring och Marianne Andersson (båda c) hemställs att riksdagen beslutar bevilja Gustaf Wernerinstitutet i Uppsala ett årligt anslag av 1 milj.kr. för drift (yrkande 2). Motionärerna anför att institutet har utrustning, som skulle kunna användas i amalgamforskningen, men saknar driftsanslag, varför utrustningen inte kan användas till full kapacitet.

Utbildningsutskottet erinrar om att utskottet under riksmötet 1987/88 (UbU 28) avstyrkt ett motsvarande yrkande med motiveringen att det dels ankommer på berörda högskoleenheter att inom sina ekonomiska ramar fördela medel till drift m.m. vid de olika institutionerna, dels ingår i förutsättningarna för mottagande av donationsmedel till t.ex. utrustning att detta inte skall kräva ökade statliga bidrag till driften. Som bakgrund till yrkandet förra året redovisades bl.a. att Gustaf Wernerinstitutet fått 3 milj.kr. i donation av Crafoordska stiftelsen för inköp av tung utrustning men institutet saknade medel för drift av utrustningen. Utbildningsutskottet föreslår att riksdagen med samma motivering som förra året skall avslå motion Ub768.

Riksdagen följde utbildningsutskottet (RD 104, rskr. 207)

Sten Svensson (m) har i en *motion till nordiska rådets* 37:e session i Stockholm 1989 tagit upp frågan om gemensam nordisk forskning kring amalgam m.m. Motionen har av social- och miljöutskottet remitterats till ett stort antal remissinstanser. Remisstiden har visserligen gått ut men ännu saknas (maj 1989) svar från ett antal tunga instanser. En sammanfattning av remissvaren skall redovisas vid social- och miljöutskottets sammanträde i juni 1989. Beslut av Nordiska rådet kommer sannolikt att fattas vid plenarsessionen våren 1990.

I motion 1988/89:So420 av Gullan Lindblad och Birger Hagård (båda m) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att det forskningsprogram som upprättats av socialstyrelsen och LEK-utredningen omgående får påbörjas och att detta finansieras genom prioriteringar inom ramen för befintliga resurser (yrkande 3).

I motion 1988/89:So519 av Sigge Godin m.fl. (fp) begärs ett tillkännagivande till regeringen om vad som anförs i motionen om vikten av att en intensiv forskning bedrivs om andra fyllnadsmaterial än amalgam. Motionärerna hänvisar bl.a. till socialutskottets uttalanden hösten 1988 och anför att det är viktigt att det tvärspektoriella forskningsprogrammet om kvicksilver från amalgam och dess påverkan på hälsan genomförs samt att regeringen bör ägna denna fråga särskild uppmärksamhet vid beredningen inom regeringskansliet.

I motion 1988/89:So526 av Birger Schlaug m. fl. (mp) hemställs att riksdagen hos regeringen begär att socialstyrelsen får i uppdrag att intensifiera utvecklingen av ofarliga alternativ som tandbehandlingsmaterial och att 11 milj. kr. under en treårsperiod ställs till förfogande (yrkande 3).

I motion 1988/89:So540 av Jan Hyttring och Marianne Andersson (båda c) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om redovisning av pågående forskningsprojekt och beviljade forskningsmedel angående amalgamets skadeverkningar (yrkande 1). Motionärerna anför bl.a. att det är mycket angeläget att forskningen om skadeverkningar av kvicksilver och om ersättningsmaterial för amalgam får utökade resurser. Efter en redovisning till riksdagen av pågående projekt och beviljade forskningsanslag bör regeringen lämna förslag till prioriteringar för utökad forskning om amalgamets skadeverkningar och möjliga ersättningsmaterial.

I motion 1988/89:So542 av Bertil Persson (m) begärs ett tillkännagivande till regeringen om vad som anförs i motionen om att användningen av amalgam bör reduceras och forskningen kring ersättningsmedel intensifieras (yrkande 2).

Utskottets bedömning

Behovet av forskning kring amalgam och andra dentala material har under senare år påtalats i flera utredningsrapporter, såsom i betänkandena Ds S 1986:2 Kontroll och tillsyn av dentala material och den s.k. LEK-utredningens rapport Kvicksilver/amalgam hälsorisker (Socialstyrelsen redovisar 1987:10).

Enligt professor emeritus Lars Friberg, som på uppdrag av socialstyrelsen har utarbetat ett tvärspektoriellt forskningsprogram för detta område, erfordrades 16 milj.kr. fördelade på fyra år. Socialstyrelsen har tillsammans med ett antal forskningsmedelsbeviljande organ granskat programmet och därefter föreslagit regeringen att MFR får i uppdrag att på basis av det framtagna forskningsprogrammet initiera och samordna forskningsinsatserna vad gäller hälsoeffekter av amalgam. Arbetet borde enligt socialstyrelsen bedrivas så att forskningsanslag kan bli tillgängliga redan under budgetåret 1989/90.

Utskottet uttalade i fjol (1988/89:SoU7, RD 41, rskr. 42) att utskottet ansåg det viktigt att det framtagna forskningsprogrammet genomförs. Utskottet ansåg vidare att åtgärder bör vidtas så att erforderlig forskning på området säkerställs. Enligt utskottets mening borde regeringen ägna frågan om de aktuella forskningsinsatserna särskild uppmärksamhet vid beredningen inom regeringskansliet. Vad utskottet uttalade i forskningsfrågan föreslogs riksdagen ge regeringen till känna. Riksdagen följde utskottet.

Utskottet förutsatte vid sitt beslut att regeringen skulle ställa erforderliga medel till förfogande under budgetåret 1989/90 antingen genom en omprioritering inom befintliga anslag eller genom en ökning av anslagen. Regeringen överlämnade riksdagens beslut till MFR, som genom omprioriteringar har kunnat frigöra 1 milj.kr. för forskning kring amalgam.

Utbildningsminister Bengt Göransson har i ett frågesvar i riksdagen den 21 april 1989 förklarat att ytterligare medel inte kan påräknas under budgetåret 1989/90 och samtidigt erinrat om socialutskottets ansvar för medelstilldelningen till forskningsprogrammet.

Utskottet förutsätter att utrymme för genomförande av det aktuella forskningsprogrammet fr.o.m. budgetåret 1990/91 skall kunna säkerställas genom ordinarie anslag. För att genomförandet av programmet i enlighet med riksdagens intentioner skall kunna påbörjas i rimlig omfattning redan under budgetåret 1989/90 erfordras däremot enligt utskottet ett nytt anslag.

Mot bakgrund av det anförda anser utskottet att riksdagen under femte huvudtiteln och littera A till Forskning om amalgam och andra dentalmaterial för budgetåret 1989/90 bör anvisa ett reservationsanslag på 3 milj.kr. Från anslaget bör enligt utskottets mening kunna utgå anslag till såväl forskning om amalgamets inverkan på hälsan som forskning om ersättningsmaterial.

Utskottet vill i sammanhanget uttala att utskottet anser att det är angeläget att man arbetar för att en gemensam nordisk forskning skall komma till stånd när det gäller amalgamfrågan.

Vad utskottet anfört får anses tillgodose kraven i motionerna So420 (m) yrkande 3, So519 (fp), So526 (mp) yrkande 3, So540 (c) yrkande 1 och So542 (m) yrkande 2.

Hemställan

Utskottet hemställer

att riksdagen med anledning av motionerna 1988/89:So420 yrkande 3, 1988/89:So519, 1988/89:So526 yrkande 3, 1988/89:So540 yrkande 1 och 1988/89:So542 yrkande 2 under femte huvudtiteln, littera A, till *Forskning om amalgam och andra dentalmaterial* för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag på 3 000 000 kr.

Stockholm den 25 maj 1989

På socialutskottets vägnar

Daniel Tarschys

Närvarande: Daniel Tarschys (fp), Bo Holmberg (s), Sten Svensson (m), Anita Persson (s), Ingrid Andersson (s), Per Stenmarck (m), Johnny Ahlqvist (s), Rinaldo Karlsson (s), Ingegerd Anderlund (s), Ingrid Hemmingsson (m), Ingrid Ronne-Björkqvist (fp), Rosa Östh (c), Gudrun Schyman (vpk), Anita Stenberg (mp), Jan Andersson (s), Sinikka Bohlin (s) och Rolf Larsson (c). 1988/89:SoU28